

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про енергозбереження

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, N 30, ст.283)

{ Вводиться в дію Постановою ВР N 75/94-ВР від 01.07.94,
ВВР, 1994, N 30, ст.284 }

{ Із змінами, внесеними згідно із Законами

N 783-XIV (783-14) від 30.06.99, ВВР, 1999, N 34, ст.274
N 2509-IV (2509-15) від 05.04.2005, ВВР, 2005, N 20, ст.278
N 3260-IV (3260-15) від 22.12.2005, ВВР, 2006, N 15, ст.126
N 3421-IV (3421-15) від 09.02.2006, ВВР, 2006, N 22, ст.199
N 760-V (760-16) від 16.03.2007, ВВР, 2007, N 23, ст.301
N 1026-V (1026-16) від 16.05.2007, ВВР, 2007, N 34, ст.444
N 3038-VI (3038-17) від 17.02.2011, ВВР, 2011, N 34, ст.343
N 4318-VI (4318-17) від 12.01.2012, ВВР, 2012, N 39, ст.464
N 4845-VI (4845-17) від 24.05.2012, ВВР, 2013, N 16, ст.138
N 5463-VI (5463-17) від 16.10.2012, ВВР, 2014, N 4, ст.61 }

Цей Закон визначає правові, економічні, соціальні та екологічні основи енергозбереження для всіх підприємств, об'єднань та організацій, розташованих на території України, а також для громадян.

У цьому Законі вживаються такі поняття:

"енергозбереження" - діяльність (організаційна, наукова, практична, інформаційна), яка спрямована на раціональне використання та економне витрачання первинної та перетвореної енергії і природних енергетичних ресурсів в національному господарстві і яка реалізується з використанням технічних, економічних та правових методів;

"енергозберігаюча політика" - адміністративно-правове і фінансово-економічне регулювання процесів видобування, переробки, транспортування, зберігання, виробництва, розподілу та використання паливно-енергетичних ресурсів з метою їх раціонального використання та економного витрачання;

"паливно-енергетичні ресурси" - сукупність всіх природних і перетворених видів палива та енергії, які використовуються в національному господарстві;

"раціональне використання паливно-енергетичних ресурсів" - досягнення максимальної ефективності використання паливно-енергетичних ресурсів при існуючому рівні розвитку техніки та технології і одночасному зниженні техногенного впливу на навколишнє природне середовище;

"економія паливно-енергетичних ресурсів" - відносне скорочення витрат паливно-енергетичних ресурсів, що виявляється у зниженні їх питомих витрат на виробництво продукції, виконання робіт і надання послуг встановленої якості;

енергоефективні продукція, технологія, обладнання - продукція

або метод, засіб її виробництва, що забезпечують раціональне використання паливно-енергетичних ресурсів порівняно з іншими варіантами використання або виробництва продукції однакового споживчого рівня чи з аналогічними техніко-економічними показниками; (Абзац восьмий преамбули в редакції Закону N 3260-IV (3260-15) від 22.12.2005)

енергозберігаючі (енергоефективні) заходи - заходи, спрямовані на впровадження та виробництво енергоефективних продукцій, технологій та обладнання; (Абзац дев'ятий преамбули в редакції Закону N 3260-IV (3260-15) від 22.12.2005)

енергоефективний проект - проект, спрямований на скорочення енергоспоживання, а саме: реконструкція мереж і систем постачання, регулювання і облік споживання води, газу, теплової та електричної енергії, модернізація огорожувальних конструкцій та технологій виробничих процесів; (Преамбулу доповнено абзацом згідно із Законом N 3260-IV (3260-15) від 22.12.2005)

енергетичний аудит (енергетичне обстеження) - визначення ефективності використання паливно-енергетичних ресурсів та розроблення рекомендацій щодо її поліпшення; (Преамбулу доповнено абзацом згідно із Законом N 3260-IV (3260-15) від 22.12.2005)

менеджмент з енергозбереження - система управління, спрямована на забезпечення раціонального використання споживачами паливно-енергетичних ресурсів; (Преамбулу доповнено абзацом згідно із Законом N 3260-IV (3260-15) від 22.12.2005)

норми питомих витрат палива та енергії - регламентована величина питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів для даного виробництва, процесу, даної продукції, роботи, послуги; (Преамбулу доповнено абзацом згідно із Законом N 3260-IV (3260-15) від 22.12.2005)

прямі втрати паливно-енергетичних ресурсів - втрата паливно-енергетичних ресурсів поза технологічними процесами (вид нераціонального використання паливно-енергетичних ресурсів); (Преамбулу доповнено абзацом згідно із Законом N 3260-IV (3260-15) від 22.12.2005)

{ Абзац п'ятнадцятий преамбули виключено на підставі Закону N 5463-VI (5463-17) від 16.10.2012 }

{ Абзац шістнадцятий преамбули виключено на підставі Закону N 5463-VI (5463-17) від 16.10.2012 }

"вторинні енергетичні ресурси" - енергетичний потенціал продукції, відходів, побічних і проміжних продуктів, який утворюється в технологічних агрегатах (установках, процесах) і не використовується в самому агрегаті, але може бути частково або повністю використаний для енергопостачання інших агрегатів (процесів);

"нетрадиційні та поновлювані джерела енергії" - джерела, що постійно існують або періодично з'являються в навколишньому природному середовищі у вигляді потоків енергії Сонця, вітру, тепла Землі, енергії морів, океанів, річок, біомаси.

Р о з д і л І

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Завдання законодавства про енергозбереження

Метою законодавства про енергозбереження є регулювання відносин між господарськими суб'єктами, а також між державою і юридичними та фізичними особами у сфері енергозбереження, пов'язаної з видобуванням, переробкою, транспортуванням, зберіганням, виробленням та використанням паливно-енергетичних ресурсів, забезпечення заінтересованості підприємств, організацій та громадян в енергозбереженні, впровадженні енергозберігаючих технологій, розробці і виробництві менш енергоємних машин та технологічного обладнання, закріплення відповідальності юридичних і фізичних осіб у сфері енергозбереження.

Стаття 2. Законодавство України про енергозбереження

Відносини у сфері енергозбереження на території України регулюються цим Законом, іншими актами законодавства України.

Стаття 3. Основні принципи державної політики енергозбереження

Основними принципами державної політики у сфері енергозбереження є:

а) створення державою економічних і правових умов заінтересованості в енергозбереженні юридичних та фізичних осіб;

б) здійснення державного регулювання діяльності у сфері енергозбереження на основі застосування економічних, нормативно-технічних заходів управління;

в) пріоритетність вимог енергозбереження при здійсненні господарської, управлінської або іншої діяльності, пов'язаної з видобуванням, переробкою, транспортуванням, зберіганням, виробленням та використанням паливно-енергетичних ресурсів;

г) наукове обґрунтування стандартизації у сфері енергозбереження та нормування використання паливно-енергетичних ресурсів, необхідність дотримання енергетичних стандартів та нормативів при використанні палива та енергії;

д) створення енергозберігаючої структури матеріального виробництва на основі комплексного вирішення питань економії та енергозбереження з урахуванням екологічних вимог, широкого впровадження новітніх енергозберігаючих технологій;

е) обов'язковість державної експертизи з енергозбереження; (Пункт "е" статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3260-IV (3260-15) від 22.12.2005)

є) популяризація економічних, екологічних та соціальних переваг енергозбереження, підвищення громадського освітнього рівня у цій сфері;

{ Пункт "ж" статті 3 виключено на підставі Закону N 5463-VI (5463-17) від 16.10.2012 }

{ Пункт "з" статті 3 виключено на підставі Закону N 5463-VI (5463-17) від 16.10.2012 }

и) вирішення проблем енергозбереження у поєднанні з реалізацією енергетичної програми України, а також на основі широкого міждержавного співробітництва;

і) стимулювання раціонального використання паливно-енергетичних ресурсів шляхом комбінованого виробництва електричної та теплової енергії (когенерації); (Статтю 3 доповнено пунктом "і" згідно із Законом N 2509-IV (2509-15) від 05.04.2005)

ї) поступовий перехід до масового застосування приладів обліку та регулювання споживання паливно-енергетичних ресурсів; (Статтю 3 доповнено пунктом "і" згідно із Законом N 3260-IV (3260-15) від 22.12.2005)

й) обов'язковість визначення постачальниками і споживачами обсягу відпущених паливно-енергетичних ресурсів за показаннями приладів обліку споживання паливно-енергетичних ресурсів у разі їх наявності; (Статтю 3 доповнено пунктом "й" згідно із Законом N 3260-IV (3260-15) від 22.12.2005)

к) запровадження системи енергетичного маркування електрообладнання побутового призначення. (Статтю 3 доповнено пунктом "к" згідно із Законом N 3260-IV (3260-15) від 22.12.2005)

Стаття 4. Об'єкти правового регулювання відносин у сфері енергозбереження

Об'єктами правового регулювання законодавства про енергозбереження є відносини у сфері функціонування енергетичного господарства України, проектування, створення та впровадження наукових та конструкторських розробок, пов'язаних з підвищенням ефективності використання палива та енергії, інформаційного забезпечення народного господарства та населення з проблем енергозбереження, а також у сфері управління та контролю за використанням паливно-енергетичних ресурсів.

Стаття 5. Суб'єкти правового регулювання відносин у сфері енергозбереження

Суб'єктами правового регулювання відносин у сфері енергозбереження є юридичні та фізичні особи, в результаті діяльності яких здійснюються:

проведення енергозберігаючої політики та заходів щодо енергозбереження в усіх галузях економіки - промисловості, транспорті, будівництві, сільському господарстві тощо, соціальній сфері та побуті, а також у сфері міждержавного та міжнародного співробітництва; { Абзац другий статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5463-VI (5463-17) від 16.10.2012 }

видобування, переробка, транспортування, виробництво, зберігання та використання всіх видів палива, теплової та електричної енергії, інших ресурсів природного чи штучного походження в частині використання паливно-енергетичних ресурсів; (Абзац третій статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3260-IV (3260-15) від 22.12.2005)

проведення енергетичного аудиту; (Статтю 5 доповнено абзацом згідно із Законом N 3260-IV (3260-15) від 22.12.2005)

виробництво та поставка енергетичного та енергоспоживачого обладнання, машин, механізмів, конструкційних, будівельних матеріалів та іншої продукції, приладів обліку, контролю і регулювання витрачання енергоресурсів;

науково-дослідні, проектно-конструкторські, експертні, спеціалізовані, монтажні, налагоджувальні, ремонтні та інші види

робіт і послуг, пов'язані з підвищенням ефективності використання та економії паливно-енергетичних ресурсів;

роботи, пов'язані з розвитком і використанням нетрадиційних поновлюваних джерел енергії, вторинних енергетичних ресурсів, процесів заміщення дефіцитних видів палива;

визначення пріоритетних напрямів екологічно чистої енергетики і створення нових джерел енергії та видів палива;

інформаційне забезпечення народного господарства та населення з проблем енергозбереження і використання нових джерел енергії та видів палива;

створення ефективних систем управління енергозбереженням.
{ Абзац десятий статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5463-VI (5463-17) від 16.10.2012 }

Стаття 6. Державні цільові та інші програми енергозбереження
{ Назва статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3421-IV (3421-15) від 09.02.2006 }

Для проведення ефективної цілеспрямованої діяльності держави щодо організації та координації дій у сфері енергозбереження розробляються та приймаються державні цільові, регіональні, місцеві та інші програми. { Частина перша статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3421-IV (3421-15) від 09.02.2006 }

Порядок та умови розробки державних цільових програм енергозбереження визначаються Кабінетом Міністрів України.
{ Частина друга статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3421-IV (3421-15) від 09.02.2006 }

Стаття 7. Освіта і виховання у сфері енергозбереження

Виховання ощадливого ставлення до використання паливно-енергетичних ресурсів забезпечується шляхом навчання і широкої популяризації та пропаганди економічних, екологічних і соціальних переваг енергозбереження.

Знання у сферах енергозбереження та екології є обов'язковими для всіх посадових осіб, діяльність яких пов'язана з використанням паливно-енергетичних ресурсів.

Навчальні заклади включають до навчальних програм відповідні курси з питань енергозбереження.

Стаття 8. Наукові дослідження

Держава забезпечує умови для проведення систематичних комплексних досліджень у сфері енергозбереження для розробки наукових основ створення новітніх енергозберігаючих процесів і технологій.

Стаття 9. Управління у сфері енергозбереження

Управління у сфері енергозбереження спрямоване на забезпечення потреб економіки та населення України в паливі, тепловій та електричній енергії на основі раціонального використання енергоресурсів, скорочення всіх видів втрат паливно-енергетичних ресурсів, здійснення функцій державної експертизи з енергозбереження, прогнозування, інформування та іншої виконавчо-розпорядчої діяльності.

{ Частина перша статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законами N 3260-IV (3260-15) від 22.12.2005, N 5463-VI (5463-17) від 16.10.2012 }

Державне управління в сфері енергозбереження здійснює Кабінет Міністрів України та уповноважений Президентом України центральний орган виконавчої влади.

{ Частина друга статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5463-VI (5463-17) від 16.10.2012 }

Р о з д і л І І

ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ

Стаття 10. Мета і завдання економічного механізму

Метою впровадження економічного механізму енергозбереження в господарчу практику є інтенсифікація та розширення процесів енергозбереження в умовах становлення та розвитку ринкових відносин в економіці.

Завданням економічного механізму енергозбереження є стимулювання раціонального використання та економії паливно-енергетичних ресурсів, створення виробництва і широкого застосування енергетично ефективних технологічних процесів, обладнання та матеріалів.

Стаття 11. Економічні заходи для забезпечення енергозбереження

Економічні заходи для забезпечення енергозбереження передбачають:

а) комплексне застосування економічних важелів та стимулів для орієнтації управлінської, науково-технічної і господарської діяльності підприємств, установ та організацій на раціональне використання і економію паливно-енергетичних ресурсів;

б) визначення джерел і напрямів фінансування енергозбереження;

в) створення бази для реалізації економічних заходів управління енергозбереженням у вигляді системи державних стандартів, які містять показники питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів для основних енергоємних видів продукції та технологічних процесів в усіх галузях народного господарства;

г) використання системи державних стандартів у сфері енергозбереження при визначенні розмірів надання економічних пільг та застосування економічних санкцій;

д) введення відрахувань від вартості фактично використаних підприємствами паливно-енергетичних ресурсів;

{ Пункт "е" статті 11 виключено на підставі Закону N 5463-VI (5463-17) від 16.10.2012 }

{ Пункт "е" статті 11 виключено на підставі Закону N 5463-VI (5463-17) від 16.10.2012 }

ж) надання юридичним і фізичним особам субсидій, дотацій, податкових, кредитних та інших пільг для стимулювання розробок, впровадження патентних винаходів та використання енергозберігаючих технологій, обладнання і матеріалів;

з) матеріальне стимулювання колективів та окремих робітників за ефективне використання та економію паливно-енергетичних ресурсів, впровадження розробок, захищених патентом.

Стаття 12. Фінансування заходів щодо економії та раціонального використання паливно-енергетичних ресурсів

Джерелами фінансування заходів щодо ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів є Державний фонд енергозбереження, власні та позикові кошти підприємств, установ і організацій, Державний бюджет України, місцеві бюджети, а також інші джерела.
{ Стаття 12 із змінами, внесеними згідно із Законом N 760-V (760-16) від 16.03.2007 }

{ Стаття 13 втратила чинність на підставі Закону N 783-XIV (783-14) від 30.06.99 }

Стаття 13. Державний фонд енергозбереження

Для забезпечення фінансування заходів щодо ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів утворюється Державний фонд енергозбереження.

Джерелами формування Державного фонду енергозбереження є:

{ Абзац другий частини другої статті 13 виключено на підставі Закону N 5463-VI (5463-17) від 16.10.2012 }

{ Зміни до абзацу другого частини другої статті 13 див. в Законі N 4318-VI (4318-17) від 12.01.2012 }

{ Абзац третій частини другої статті 13 виключено на підставі Закону N 4318-VI (4318-17) від 12.01.2012 }

кошти, отримані за видачу центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, документів дозвільного характеру; { Абзац четвертий частини другої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5463-VI (5463-17) від 16.10.2012 }

добровільні внески підприємств, установ, організацій та громадян.

Порядок розподілу коштів, що надходять до Державного фонду енергозбереження, встановлюється Кабінетом Міністрів України.
{ До Закону включено статтю 13 згідно із Законом N 760-V (760-16) від 16.03.2007 }

Стаття 14. Напрями використання фондів енергозбереження

Кошти фондів енергозбереження використовуються для фінансування заходів щодо раціонального використання та економії паливно-енергетичних ресурсів, включаючи науково-дослідні та проектно-конструкторські роботи у сфері енергозбереження, дольову участь у здійсненні програм структурної перебудови економіки, спрямованої на енергозбереження, розробку та впровадження енергозберігаючих технологій та обладнання, надання кредитних пільг і субсидій для розробки і реалізації енергозберігаючих заходів і програм.

Кошти фондів енергозбереження використовуються також для

розвитку нетрадиційної енергетики, виробництва альтернативних видів палива, проведення державної енергетичної експертизи, організації підготовки та перепідготовки кадрів, розробки енергетичних стандартів, норм і нормативів, участі в оснащенні підприємств засобами обліку, контролю та управління енерговикористанням. { Частина друга статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом N 760-V (760-16) від 16.03.2007 }

(Частину третю статті 14 виключено на підставі Закону N 3260-IV (3260-15) від 22.12.2005)

Стаття 15. Взаємна економічна відповідальність постачальників і споживачів паливно-енергетичних ресурсів

Економічні заходи для забезпечення енергозбереження ґрунтуються на принципі взаємної економічної відповідальності і передбачають:

а) компенсаційні виплати та відшкодування збитків споживачам паливно-енергетичних ресурсів у разі невиконання договірних умов паливо- та енергопостачальними установами;

б) відшкодування збитків постачальникам паливно-енергетичних ресурсів у разі невиконання договірних умов споживачами;

в) обов'язок постачальника енергії щодо обов'язкового прийняття заявок споживача на приєднання навантаження та збільшення енергоспоживання з правом постачальника встановлювати договірні ціни на приєднувану потужність та використовувану енергію, що перевищують його виробничі можливості;

г) право споживача енергії на отримання компенсаційних виплат від постачальника в разі примусового обмеження фактично використовуваної споживачем потужності.

Стаття 16. Стимулювання енергозбереження

Стимулювання енергозбереження здійснюється шляхом:

а) надання податкових пільг підприємствам - виробникам енергозберігаючого обладнання, техніки і матеріалів, засобів вимірювання, контролю та управління витратами паливно-енергетичних ресурсів, виробникам обладнання для використання нетрадиційних та поновлюваних джерел енергії і альтернативних видів палива; { Пункт "а" частини першої статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом N 760-V (760-16) від 16.03.2007 }

б) надання податкових пільг підприємствам, які використовують устаткування, що працює на нетрадиційних та поновлюваних джерелах енергії, альтернативних видах палива; { Пункт "б" частини першої статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом N 760-V (760-16) від 16.03.2007 }

в) пріоритетного кредитування заходів щодо забезпечення раціонального використання та економії паливно-енергетичних ресурсів.

Пріоритетному кредитуванню підлягають енергозберігаючі заходи, що вживаються згідно з рекомендаціями центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, включаючи витрати на науково-дослідні та дослідно-конструкторські розробки, виготовлення дослідних зразків та експериментальних установок, впровадження у виробництво вискоелективних технологічних

процесів, обладнання та матеріалів. { Абзац другий пункту "в" частини першої статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5463-VI (5463-17) від 16.10.2012 }

Придбання з ініціативи підприємств - споживачів паливно-енергетичних ресурсів енергозберігаючих технологій, обладнання, матеріалів, засобів вимірювання, контролю та управління витратами паливно-енергетичних ресурсів, а також інвестиції у створення енергозберігаючих технологій, виробництво енергозберігаючого обладнання, матеріалів, засобів вимірювання, контролю та управління витратами паливно-енергетичних ресурсів, у створення і впровадження технологій використання нетрадиційних джерел енергії, виробництва альтернативних видів палива, в будівництво енергозберігаючих об'єктів кредитується на пільгових умовах за наявності відповідного експертного висновку органів управління енергозбереженням. Розмір зниження відсоткової ставки залежить від енергетичної ефективності впровадження енергозберігаючих заходів. Компенсація збитків кредитних установ від зменшення позикового відсотка проводиться за рахунок коштів фонду енергозбереження. { Абзац третій пункту "в" частини першої статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом N 760-V (760-16) від 16.03.2007 }

Порядок пріоритетного кредитування заходів щодо забезпечення раціонального використання та економії паливно-енергетичних ресурсів, використання нетрадиційних та поновлюваних джерел енергії, виробництва альтернативних видів палива встановлюється Кабінетом Міністрів України; { Пункт "в" частини першої статті 16 доповнено абзацом четвертим згідно із Законом N 760-V (760-16) від 16.03.2007 }

г) встановлення підвищених норм амортизації енергозберігаючих основних фондів.

Перелік видів енергозберігаючого обладнання, до яких застосовуються підвищені норми амортизації, встановлюється Кабінетом Міністрів України; { Абзац другий пункту "г" частини першої статті 16 в редакції Закону N 760-V (760-16) від 16.03.2007 }

д) цільових державних та інших субсидій і безповоротного асигнування на виконання пошукових науково-дослідних робіт у сфері енергозберігаючих технологій і нетрадиційних видів енергії, на виробництво та освоєння нових видів енергозберігаючої техніки та технології.

Порядок надання державних субсидій та здійснення безповоротного асигнування встановлюється Кабінетом Міністрів України. { Пункт "д" частини першої статті 16 доповнено абзацом другим згідно із Законом N 760-V (760-16) від 16.03.2007 }

Розміри податкових, кредитних та інших пільг встановлюються згідно з законодавством України.

{ Статтю 17 виключено на підставі Закону N 5463-VI (5463-17) від 16.10.2012 }

Р о з д і л ІІІ

СТАНДАРТИЗАЦІЯ ТА НОРМУВАННЯ У СФЕРІ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ

Стаття 18. Завдання стандартизації у сфері енергозбереження

Стандартизація у сфері енергозбереження проводиться для встановлення комплексу обов'язкових норм, правил, вимог щодо раціонального використання та економії паливно-енергетичних ресурсів. Стандарти у сфері енергозбереження є основою для застосування економічних санкцій за нераціональне використання паливно-енергетичних ресурсів, виробництво енергетично неефективного обладнання та матеріалів.

Стаття 19. Енергетичні стандарти

Державні енергетичні стандарти є обов'язковими для виконання. Вони визначають основні терміни та поняття, організаційно-методичні основи енергозбереження, раціональні питомі витрати паливно-енергетичних ресурсів, методи визначення потреб в енергії, сертифікації об'єктів відповідно до вимог енергозбереження, методи збирання та обробки інформації про витрати паливно-енергетичних ресурсів, вимоги до енергозберігаючих технологій і енергозберігаючого обладнання, вимоги до вторинних енергетичних ресурсів, нетрадиційних і поновлюваних джерел енергії.

Стаття 20. Норми та нормативи витрат паливно-енергетичних ресурсів

Норми і нормативи витрат паливно-енергетичних ресурсів в обов'язковому порядку включаються в енергетичні паспорти обладнання, режимні карти, технологічні інструкції та інструкції з експлуатації, а також у технічні умови та паспорти на всі види машин і механізмів, що споживають паливно-енергетичні ресурси.

На період до введення в дію систем енергетичних стандартів допускається застосування прогресивних норм і нормативів витрат паливно-енергетичних ресурсів.

Порядок встановлення норм питомих витрат палива та енергії визначається Кабінетом Міністрів України. (Статтю 20 доповнено частиною згідно із Законом N 3260-IV (3260-15) від 22.12.2005)

Контроль за дотриманням нормативів витрат паливно-енергетичних ресурсів здійснюється уповноваженим на те Президентом України органом.

{ Частина четверта статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5463-VI (5463-17) від 16.10.2012 }

Р о з д і л І V

ДЕРЖАВНА ЕКСПЕРТИЗА З ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ЕНЕРГЕТИЧНИЙ АУДИТ

(Назва розділу IV в редакції Закону N 3260-IV (3260-15) від 22.12.2005)

Стаття 21. Обов'язковість державної експертизи з енергозбереження

Державна експертиза з енергозбереження - система заходів щодо встановлення відповідності показників об'єктів експертизи, які характеризують використання паливно-енергетичних ресурсів, вимогам нормативно-правових актів та нормативно-технічних документів у сфері енергозбереження.

{ Статтю 21 доповнено частиною згідно із Законом N 3260-IV (3260-15) від 22.12.2005 }

Проведення державної експертизи з енергозбереження є обов'язковим у процесі правотворчої, інвестиційної, управлінської та іншої діяльності, пов'язаної з видобуванням, переробкою,

транспортуванням, зберіганням, виробництвом та споживанням паливно-енергетичних ресурсів а також для отримання пільг, передбачених податковим та/або митним законодавством; пріоритетного кредитування заходів із забезпечення раціонального використання та економії паливно-енергетичних ресурсів; отримання безповоротного асигнування, цільових державних та інших субсидій, субвенцій, дотацій для здійснення заходів із забезпечення енергозбереження за рахунок бюджетних коштів.

{ Частина друга статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом N 4845-VI (4845-17) від 24.05.2012 }

Державна експертиза з енергозбереження проводиться на платній основі. Розмір плати за проведення державної експертизи з енергозбереження встановлюється Кабінетом Міністрів України.

{ Статтю 21 доповнено частиною третьою згідно із Законом N 4845-VI (4845-17) від 24.05.2012 }

Стаття 22. Об'єкти державної експертизи з енергозбереження
(Назва статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3260-IV (3260-15) від 22.12.2005)

Державній експертизі з енергозбереження підлягають: (Абзац перший статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3260-IV (3260-15) від 22.12.2005)

а) проекти схем розвитку і розміщення продуктивних сил, проекти розвитку галузей народного господарства, територіальних схем енергозабезпечення, інша передпланова та передпроектна документація;

б) енерготехнологічна частина техніко-економічних обґрунтувань і проектів будівництва нових та розширення (реконструкції, технічного переобладнання, модернізації) діючих об'єктів та підприємств з річним споживанням паливно-енергетичних ресурсів у тисячу і більше тонн у перерахунку на умовне паливо - за рішенням замовника у разі надання преференцій (субсидій, податкових або фінансово-кредитних пільг) за рахунок бюджетних коштів; *{ Пункт "б" статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3038-VI (3038-17) від 17.02.2011 }*

в) проекти інструктивно-методичних та нормативно-технічних актів, будівельні норми і правила, документація на створення та придбання нової енергоємної техніки, технології і матеріалів, інші документи і матеріали, що регламентують всі види діяльності у сфері енергозбереження.

Стаття 23. Державна експертиза з енергозбереження

Основними завданнями державної експертизи з енергозбереження є:

а) визначення відповідності управлінської, інвестиційної та іншої діяльності цілям енергозбереження;

б) встановлення відповідності передпроектних, передпланових, проектних та інших рішень вимогам законодавства про енергозбереження, діючим енергетичним стандартам і нормам;

в) підготовка експертних висновків, пов'язаних із програмами і проектами у сфері енергоспоживання та енергозбереження.

До проведення державної експертизи з енергозбереження можуть залучатися відповідні органи виконавчої влади, державні науково-дослідні, проектно-конструкторські, інші установи, організації та підприємства, представники громадськості, експерти міжнародних організацій.

{ Частина друга статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3260-IV (3260-15) від 22.12.2005 }

Державна експертиза з енергозбереження проводиться органом виконавчої влади, який забезпечує реалізацію державної політики у сферах ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів,

енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива. Експертиза проектів будівництва проводиться відповідно до статті 31 Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності" (3038-17).

{ Частина третя статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1026-V (1026-16) від 16.05.2007; в редакції Законів N 3038-VI (3038-17) від 17.02.2011, N 4845-VI (4845-17) від 24.05.2012 }

Стаття 24. Обов'язковість виконання розпоряджень і висновків державної експертизи з енергозбереження

Висновки державної експертизи з енергозбереження повинні враховувати нормативи галузевих стандартів, приведених у відповідність з вимогами цього Закону, і є обов'язковими для виконання.

Негативний висновок державної експертизи з енергозбереження є підставою для переробки програм і проектів та усунення недоліків у будівлях, спорудах або інженерних об'єктах згідно з висновками експертизи. Позитивний висновок державної експертизи з енергозбереження є підставою для задоволення подання споживача енергоресурсів щодо отримання субсидій, податкових і фінансово-кредитних пільг за рахунок коштів фонду енергозбереження.

{ Частина друга статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законами N 3260-IV (3260-15) від 22.12.2005, N 3038-VI (3038-17) від 17.02.2011 }

Спірні питання, які впливають з висновків державної експертизи з енергозбереження, вирішуються відповідно до чинного законодавства.

Стаття 24-1. Енергетичний аудит

Енергетичний аудит проводиться з метою:

визначення шляхів раціонального використання паливно-енергетичних ресурсів, уникнення необґрунтованих витрат на проведення енергозберігаючих заходів;

здійснення енергозберігаючих заходів та запровадження менеджменту з енергозбереження;

установлення обґрунтованих обсягів споживання паливно-енергетичних ресурсів;

визначення відповідності фактичних питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів нормам питомих витрат, установленим у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України;

надання висновків щодо ефективності використання паливно-енергетичних ресурсів у разі поширення на цих споживачів дії економічного механізму енергозбереження.

Порядок проведення енергетичного аудиту встановлюється законом.

{ Закон доповнено статтею 24-1 згідно із Законом N 3260-IV (3260-15) від 22.12.2005 }

{ Розділ V виключено на підставі Закону N 5463-VI (5463-17) від 16.10.2012 }

Р о з д і л VI

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ У СФЕРІ
ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ

Стаття 28. Участь України у міжнародному співробітництві
у сфері енергозбереження

Україна бере участь у міжнародному співробітництві у сфері енергозбереження на державному та громадському рівнях відповідно до законодавства України та міжнародного права.

Якщо міжнародними договором, укладеним Україною, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені законодавством України про енергозбереження, то застосовуються правила міжнародного договору. (Частина друга статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3260-IV (3260-15) від 22.12.2005)

Україна вживає заходів до розвитку та зміцнення міжнародного співробітництва з іншими державами у сфері енергозбереження та у рамках діяльності ООН і організацій, що входять до її системи, інших урядових і неурядових міжнародних організацій щодо розвитку енергетики та енергозбереження.

Стаття 29. Обов'язок іноземних юридичних осіб, іноземців та осіб без громадянства щодо додержання законодавства України про енергозбереження
(Назва статті 29 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3260-IV (3260-15) від 22.12.2005)

Іноземні юридичні особи, іноземці та особи без громадянства зобов'язані додержувати на території України вимог цього Закону, інших законодавчих актів, що регулюють відносини у сфері енергозбереження, та несуть відповідальність за їх порушення відповідно до законодавства України.

(Стаття 29 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3260-IV (3260-15) від 22.12.2005)

Президент України

Л.КРАВЧУК

м. Київ, 1 липня 1994 року
N 74/94-ВР

Публікації документа

- **Відомості Верховної Ради України** від 26.07.1994 — 1994 р., № 30, стаття 283
- **Голос України** від 04.08.1994